

Noa Zuk and Ohad Fishof in their creation *Rakonto Kun*

נועה צוק ואהד פישוף ביצירתם *רקונטו קון*

לחגוג את הבלתי מובן

שיחה עם נועה צוק ואהד פישוף

על יצירתם *רקונטו קון*

תחבירית של טקס. כשהתבוננתי בצורה הכל כך מזוהה הזו של האירוע הטקסי לאורך העבודה, חזרה ועלתה בי התהייה: מה הם מקורות המשיכה העקבית שלכם למעמד הזה? מה הוא טקס עבורכם?

אהד: מקור המשיכה הזה הוא בשבילי שאלת יסוד. ככזו, התשובות עליה משתנות מתקופה לתקופה ואף אחת מהן לא לחלוטין מספקת. בזמן האחרון אני חושב על טקס כעל דרך לחגוג ולהלל את – וגם להשתומם על – המסתורי והלא מובן; משהו שהוא מרומם רוח, אבסורדי, אפל ועדיין באופן כמעט בלתי ניתן להסבר חיובי בצורה עמוקה.

נראה לי שבנוסף, הצורך להמציא טקסים הוא בחלקו גם ניסיון אישי לפתור מצוקה תרבותית – להינצל מהאפשרות המודרנית של חיים ללא כיוון או מטרה. אני זוכר את עצמי ממציא טקסים בילדות מגיל מוקדם – טקסים, דתות וענפי

ליאור אביצור

רקונטו קון, עבודתם האחרונה של נועה צוק ואהד פישוף, נוצרה במיוחד לחלל הגלריה הרב־תכליתית במרכז לאמנות עכשווית בתל אביב, שם הוצגה כחלק מתערוכה המוקדשת לעבודתם באוצרתו של ניקולה טרזי. לאורך העבודה מצויים זוג היוצרים ושלושת הרקדנים שיי"י שיאנג, מתן דוד ואורי קרול "במרחב פנטסטי של בדיון אתנוגרפי" (כדברי התוכנית) ומשלבים בין תנועות וירטואוזיות, שירת־עם, הקרנות וידאו ודימויים דרמטיים. שם העבודה, בדומה למרבית הטקסטים בעבודה, הוא בשפת האספרנטו שיצר אליעזר לודוויג זמנהוף לקראת סוף המאה ה־19.

ליאור אביצור שוחחה עם היוצרים על העבודה – על השראות, המצאות ומתודולוגיות יצירה – וגם על החיים שאחרי הקורונה.

ליאור: *רקונטו קון*, בדומה לעבודות קודמות שלכם, מציגה בפני הצופים תבנית

ליאור: אתם מתייחסים הרבה למערכת היחסים בין הסאונד לתנועה בעבודה שלכם. מה מקומם של האלמנטים הבימתיים הנוספים, כמו תלבושות, הפצים ותאורה? באיזה שלב מצטרפת המחשבה על אלו?

נועה: בתלבושות מתחילים לעסוק בפועל בשלב האחרון של העבודה – הייתי אומרת, חודש לפני בכורה. המחשבה על תאורה מתחילה בשלב מוקדם. אבל רק בשבוע האחרון הכול מתקבץ יחד.

אהד: אנחנו מניעים אל האלמנטים הנוספים בשלב מאוחר יחסית. קשה לומר אם המגבלות הטכניות מכתובות את ההיררכיה הזו או שהיא כבר תוצאה של סדר עדיפויות אמנותי. אנחנו מתחילים מהרקדנים ומהצלילים. זה הלב. יכול להיות שזה גם עניין של להיות הנדז' און (hands on). שנינו חושבים בחומר עצמו, אם אפשר לקרוא לזה ככה. אולי אם היינו יודעים לתפור, העבודה על התלבושות הייתה מקבלת מקום יותר מרכזי בתהליך. סאונד ותנועה הם מדיומים רכים. אנחנו רגילים לזה שאפשר לנסות כל דבר ולשנות בכל רגע. תאורה דורשת ציוד ותיווך טכני. תלבושות הן מדיום יותר קשה שדורש תכנון ואי-אפשר להיות אימפולסיביים ולשנות דעה אלף פעם.

ליאור: באיזה אופן היצירה לקונטקסט מוזיאלי של חלל גלריה שינתה את המחשבה על העבודה? כיצד היא השפיעה בפועל על תהליך היצירה ועל המפגש עם הצופים?

נועה: במקרה של *רקונטו קון*, הקונטקסט הגלרייני הוא בעיקר נסיבתי. ידענו שהעבודה תועלה בכורה במרכז לאמנות עכשווית. זה חלל קטן מאוד בהשוואה לתיאטרון. הקהל יושב מסביב ללא הפרדה מהמרחב בו רוקדים. אין חיות אחת ומכל זווית צפייה הקהל עצמו הוא תמיד חלק מהתמונה. הקרבה מאפשרת חקירה של מחוות קטנות, דברים שאולי קשה יותר לקרוא על במה. ומצד שני, הכול מאוד חשוף, כל הבעה וניואנס נראים ונקראים.

עבדנו בחדר עצמו חלק גדול מהתהליך (חודשיים). זה אפשר רחוקה גבוהה של עבודה בכל מה שקשור לחלל. לא נאלצנו להתמודד עם המעבר מהסטודיו לתיאטרון לקראת ההופעות. החלל הפך לבית. התחושה הייתה שאנחנו מזמינים את הקהל לבוא אלינו הביתה.

אהד: עוד לא יצרנו ביחד עבודה שמקבלת על עצמה את קונבנציות הצפייה של חלל האמנות החזותית. במרכז לאמנות עכשווית נדרשנו לנסח את כללי החוויה, כי הם לא מגולמים כקונבנציות בארכיטקטורה ובפונקציה המקוריות. ועדיין, שתי העבודות שיצרנו שם הן עבודות משך תיאטרליות: הקהל נכנס, מתיישב, המופע מתחיל ונגמר, בסוף מוחאים כפיים. לחלל עצמו הייתה משמעות גדולה יותר מאשר להקשר שיוצרת האמנות המוצגת בקומות האחרות. זה חלל שלא מעוצב באופן חד-משמעי כגלריה, או כחדר ישיבות, או כחלל הקרנה. הוא יצור כלאיים וזה נותן לו אופי קצת משונה ומעניין וגם עזר לנו להפוך אותו לחלק מהעולם של היצירות באמצעים מינימליים.

ליאור: במהלך העבודה מופיע וידאו בו מוצגות הכלאות של הפנים שלכם עם פני הרקדנים. זו הפעם הראשונה שאתם משלבים וידאו בעבודה בימתית שלכם. לרוב אתם מפרידים בין עבודות בימתיות לעבודות וידאו (שרבות מהן הוצגו בתערוכה במקביל להופעות של *רקונטו קון*). שמעתי אתכם מתייחסים אל האופן בו עבודה בימתית ממשכה להתהוות עם הזמן, מבשילה, לעיתים רק אחרי עשרות הופעות היא מזדככת לצורתה המלאה האופטימלית. לעומת זאת, עבודת הווידאו היא אובייקט סגור וגמור. האם תוכלו להרחיב על השוני בין המדיומים? על העניין השונה שלכם בכל אחד מהפורמטים?

נועה: אין לנו החלטה עקרונית להפריד בין אמצעי ביטוי כשאנחנו יוצרים לבמה. כל מה שידמין לפתחנו וימצא מתאים יוכל להשתלב. *ברקונטו קון* זה התגלגל באופן מצחיק: חיפשנו דימוי לפרסום של העבודה. הרי הדימוי הזה דרוש תמיד הרבה לפני שהעבודה מוכנה. היה לנו רעיון לעשות צילום שלנו ושל הרקדנים כמשפחה בסטודיו שמתמחה בצילום אנלוגי ובצילומי מזכרת מבוזבזים. אחרי שקיבלנו את התמונות הרגשנו שטעינו בכיוון – שהן לא מספיק קשורות לכיוון שהעבודה הולכת אליו. ואז, מתוך אובדן הדרך, אהד התחיל לשבש את התמונות ולהרכיב מאיתנו דמויות חדשות, מופרכות ואקזוטיות. הוא השתעשע עם זה כמה ימים עד שזה הפך לאלמנט חדש שמתוכו נולד הקטע בעבודה של מצגת הדמויות בליווי השיר היחיד שאהד שר בעבודה בעברית.

אהד: האפשרויות שנוצרות כשלא כפופים לרצף הפיזי של הזמן והמקום כפי שהוא מתקיים על הבמה, הן ההצדקה המרכזית מבחינתי לעבודה בווידיאו. בנוסף, יש ריחוק מובנה בווידיאו, בהשוואה למופע חי, שמאפשר לתשומת הלב להתמקד בדברים אחרים. עדיין, עבודות הווידאו שלנו יותר פרפורמטיביות מקולנועיות. זה תמיד די פרימיטיבי מבחינה צילומית וערכיתית וזה כמעט תמיד דמות בחדר, וזה או מתנהגת.

נועה: בשבילי יש איזה ריחוק רגשי כשאנחנו עובדים על וידאו. אני יכולה מאוד להתרגש בסוף ממה שיצא, אבל יש משהו במדיום שמצריך ראייה חיצונית. אנחנו מצלמים חומרים בלי קשר לדדליין. חומרים שצילמנו לפני שלוש שנים מצאו לאחרונה דרך לתוך עבודה שיצאה רק עכשיו. זה גם משהו שיכול לקרות יותר בעבודה על וידאו – תהליכים ארוכים ופתלתלים. זה יותר קולאז'י. עבודות בימתיות הן יותר פגיעות ויותר תובעניות. הן דורשות טיפול מתמיד והן ממשכות להתפתח ולהתחדד. הן ישות חיה. הקיום שלהן תלוי בכליך הרבה נורמים – גם פיזיים וגם אנושיים. בכל הופעה הן משנות צורה. בכל פעם זו חגיגה חד-פעמית שרק מי שנכח בה בגופו יכול לקחת בה חלק. אין לזה תחליף.

ליאור: הריאיון הזה מתקיים בשעת משבר הקורונה העולמי – התקלה ליווית אסורות והתיאטראות והמוזיאונים סגורים. אפרופו מרכזיות הטקסיות והקשר הפיזי עם הצופים בעבודות הבמה שלכם, כיצד הוויית הריחוק החברתי משפיעה עליכם כיוצרים? איך אתם מדמיינים את השפעתה על העבודה הבאה שלכם?

אהד: הדבר הממשי ביותר במצב הנוכחי הוא האידואות. אף אחד לא באמת יודע מה יהיה. חלק מהתחושות יתגלו כנכונות, רובן יתגלו כשגויות ורוב השינויים יהיו כאלה, שאין לנו כרגע שום אפשרות לדמיין. בשבילי הדיאלוג עם האידואות יותר מעניין מספקולציות על העתיד, למרות שגם זה נחמד. אבל אין לנו פרספקטיבה כרגע.

נועה: קשה לי אפילו לדבר על זה. הכול קורה עכשיו וכל יום המציאות קצת משתנה. אני מתרגלת ויתור בימים האלה. אני גם מאמינה שהתקופה הזאת היא כבר חלק מאיתנו, ובשל כך היא כבר חלק מהעבודה הבאה שלנו.

נועה צוק ואהד פישוף, נועה צוק היא כוריאוגרפית ורקדנית. אהד פישוף הוא אמן בין-תחומי, היוצר במחול, סאונד, וידאו ומיצג. בעשור האחרון הם יוצרים ביחד עבודות מחול לבמה ולמצלמה. עבודתם האחרונה, *רקונטו קון*, הועלתה בנובמבר האחרון במרכז לאמנות עכשווית בתל אביב, כחלק מתערוכה שהוקדשה לעבודתם המשותפת של השניים.

ליאור אביצור היא דוקטורנטית באוניברסיטת תל אביב. מחקרה עוסק באונטולוגיה של עבודת המחול. ליאור מלמדת פרקטיקה ותיאוריה של מחול במסגרות שונות ומנהלת את בית הספר של להקת מחול בת-שבע.